

Чистотіл великий і гнійна інфекція

В.І. Лушпа

Національний аграрний університет, Київ, Україна

Історія хірургії нерозривно пов'язана з інфекцією. Хворі з гнійною інфекцією складають близько 30% усіх хірургічних хворих (А. Я. Яремчук и др., 1984). Збудниками нагноєнь у 50—90% випадках є золотистий стафілокок (В. Г. Николаева и др., 1981), а також стафілокок разом з синьогнійною і кишковою паличками.

Бактеріологічні дослідження А. Я. Яремчука зі співробітниками (1984) свідчать, що при гострих раневих інфекціях найчастіше трапляються: стафілокок —у 42%, протеї —у 20%, кишкова паличка —у 18%, синьогнійна — в 11,5%, мікробні асоціації - в 6,4%, росту не отримано в 2,2% хворих, отже, пошук рослин, препарати яких згубно діяли б на згадані мікроорганізми — завдання надзвичайної ваги.

Відомо ряд експериментальних і клінічних досліджень щодо вирішення цієї актуальної проблеми хірургії шляхом використання рослинних лікарських препаратів.

Чистотіл великий містить 26 алкалоїдів (А.И. Потопальський, 1992), виділено також флавоноїди, сапоніни, важливі органічні кислоти, смоли, високий вміст заліза, фосфору, сірки, є також калій, натрій, кальцій, магній, кремній (Б. А.Шапоренко и др., 1979). Встановлено, що препарати чистотілу мають антибактеріальні та противірусні властивості. Так, алкалоїди гемохелідонін бактеріостатичний щодо золотистого стафілокока (розведення 1: 125000), а розвиток туберкульозної палички затримує у розведенні 1:100000. Алкалоїд хелеритрин бактеріостатичний щодо стафілокока у розведенні 1:10000, розвиток туберкульозної палички він затримує у розведенні 1:25000. Алкалоїд сангвінарин також діє антибактеріально на стафілокок і на деякі грампозитивні види бактерій (В. Г. Дроботько, 1958; Н. Н. Островский и др., 1971.)

Б. А. Шапоренко зі співробітниками (1979) вивчили дію антибіотиків і препаратів деяких рослин на мікрофлору з вуха, хворого на гнійний отіт.

Таблиця № 1 (подана кількість бактеріальних клітин).

Антибіотики і рослини	Стафілококи			Кишкова паличка			Синьогнійна паличка		
	Усього	Чутливі	Нечутливі	Усього	Чутливі	Нечутливі	Усього	Чутливі	Нечутливі
Пеніцилін	46	-	46	11	-	11	4	-	4
Стрептоміцин	46	6	40	11	-	11	4	-	4
Мономіцин	46	29	17	11	2	9	4	-	4
Еритроміцин	46	32	14	11	3	8	4	-	4
Левоміцетин	46	31	15	11	2	9	4	1	3
Чистотіл	38	30	8	9	5	4	4	1	3
Звіробій	38	29	9	9	4	5	3	-	3

Дані таблиці свідчать, що препарати чистотілу мають переваги над рядом антибіотиків і не поступаються левоміцетину за ефективністю щодо дії на синьогнійну паличку (інші антибіотики та звіробій на неї не подіяли).

Зважаючи на високі антибактеріальні властивості препаратів чистотілу, ми провели ряд досліджень щодо дії консервованого соку чистотілу на гнійну інфекцію і одержали позитивні наслідки. Нами розроблена методика використання консервованого соку чистотілу (80% соку, 20% етилового спирту) і з позитивними наслідками використовуємо для лікування гнійних ран після видалення зубів, кісткового панарицію, пародонтиту, після операційних ран (зокрема, на підшлунковій залозі та з приводу видалення жовчних каменів), для запобігання наривів, при інтенсивних вугрях, ангінах, зараженні крові золотим стафілококом тощо. Курс лікування 7-10 днів. У разі вугрів і зараженні крові золотистим стафілококом - два курси лікування по 15 днів з перервою між ними 10 днів.

Подаємо схему лікування консервованим соком чистотілу, розроблену автором: 1-й день (проба на чутливість організму до соку чистотілу) - у 100 мл теплої води додати 5 крапель консервованого соку чистотілу, випити

вранці натщесерце за 20 хвилин до прийому їжі. При відсутності негативних відчуттів і явищ можна продовжити лікування. Другий, третій і четвертий дні – 30 крапель вранці і 30 крапель увечері зі 100 мл теплої води прийняти внутрішньо за 20 хвилин до прийому їжі. П'ятий, шостий, сьомий дні - 20 крапель вранці, 20 - увечері. Восьмий, дев'ятий, десятий дні - 10 крапель вранці, 10 -увечері. 11-15 дні- по 5 крапель вранці і увечері.

Якщо хворий відчує дискомфорт під час лікування (свербіння шкіри, висипи, нудота) - потрібно удвічі зменшити дозу, тобто сік приймати лише вранці, якщо негативні відчуття не зникають, то прийом препарату потрібно припинити. Окрім внутрішнього прийому соку чистотілу рекомендуємо нанести кілька крапель соку безпосередньо у рану під час перев'язування її або через пов'язку.

Методику одержання і консервування соку чистотілу розробив М. Ю. Чернов зі співробітниками (1961). На початку цвітіння або у період утворення плодів чистотілу зрізають його траву (у ці фази в ній максимальний вміст алкалоїдів), подрібнюють її (в домашніх умовах на м'ясорубці), вичавлюють сік через капронову тканину або кілька шарів марлі. Сік розливають у темний скляний посуд по 400 мл і додають до нього по 100 мл 96%-го етилового спирту, збовтують, закорковують і зберігають до двох років у темному місці при кімнатній температурі.

Препарати чистотілу в галенових формах для зовнішнього застосування протипоказані особам, хворим епілепсією, бронхіальною астмою, стенокардією, а також при ряді неврологічних синдромах.

При внутрішньому використанні галенових препаратів чистотілу у великих кількостях або передозування зборів, які містять чистотіл як основний компонент, у хворих вони можуть спричинити отруєння з нудотою, блюванням, а також параліч дихального центру, тому лікування чистотілом та його препаратами потрібно проводити тільки за рекомендаціями лікаря та під його наглядом.